

Názov predmetu	Občianska náuka
Vzdelávacia oblasť	Človek a spoločnosť
Názov ŠVP	Inovovaný školský vzdelávací program
Škola	Základná škola, Štúrova 18, Myjava
Stupeň vzdelania	Nižšie stredné
Forma štúdia	denná
Vyučovací jazyk	slovenský

RUP – časová dotácia

predmet	5. roč.	6. roč.	7. roč.	8. roč.	9. roč.	spolu
ŠVP	0	1	1	1	1	4
ŠkVP	0	1+0	1+0	1+0	1+0	4+0
Spolu/rok	0	33	33	33	33	132

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom iŠVP pre predmet Občianska náuka.

Charakteristika predmetu

Predmet prispieva k vytváraniu a rozvoju sociálneho a občianskeho vedomia žiakov. Prostredníctvom vymedzených pojmov a výkonov sprostredkuje potrebné vedomosti, zručnosti a nadobudnutie spôsobilostí, ktoré im umožnia orientovať sa v sociálnom prostredí a v bežných životných situáciách. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Vedie ich k poznávaniu svojej rodiny, školy, obce, regiónu, Slovenska a Európskej únie. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva, umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti, ktorej jedným z dôležitých predpokladov je kritické myslenie.

Ciele predmetu

Žiaci získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti, • realisticky sa spoznávajú, hodnotia seba samých, • osvoja si pravidlá a normy spoločenského spolunažívania, • uvedomujú si práva a povinnosti a primerane svoje práva obhajujú, • preberajú zodpovednosť za vlastné názory, postoje a dôsledky konania, • uznávajú základné princípy demokracie, • budujú si tolerantný prístup k iným názorom, postojom, hodnotám a kultúram, • učia sa aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti, • získajú základné vedomosti o sociálnoekonomickom a právnom fungovaní spoločnosti.

Kompetencie

V občianskej náuke sú všetky uvádzané spôsobilosti rozvíjané charakterom predmetu a okrem zručností získavajú žiaci aj potrebný vedomostný základ osvojovaním si obsahu tematických celkov predmetu.

- komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti
- Intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti
- Spôsobilosť tvorivo riešiť problém
- Spôsobilosť ako sa správne učiť.
- Spôsobilosť využívať informačno-komunikačné technológie
- Kultúrne kompetencie.
- Kompetencie v oblasti matematiky a prírodovedných javov

Metódy a formy práce

Najčastejšie metódy práce na vyučovacích hodinách občianskej náuky sú:

- kooperatívne učenie,
- skupinové vyučovanie,
- projektové vyučovanie,
- participatívne a zážitkové metódy,
- diskusia, riadený rozhovor,
- situačná metóda,
- brainstorming.
- samostatná práca

Kooperatívne učenie - V kooperatívnom vyučovaní sa pri plnení úlohy prejaví pozitívna vzájomná závislosť žiakov. Využíva sa pri zložitejších úlohách a zadaniach, keď je nemožné, aby jedinec obsiahol celkovú činnosť. Dochádza tak prirodzene k rozdeleniu úloh a spolupráci v rámci malých skupín. Žiaci si uvedomia osobnú zodpovednosť v rámci skupiny vzhľadom na ostatných členov. Záver úlohy je zameraný na skupinovú reflexiu z prežitej činnosti. Na hodine občianskej náuky možno kooperatívne učenie realizovať využívaním metódy rotujúceho prehľadu (cieľom je aktivovanie pôvodných vedomostí žiakov, prepájanie informácií z iných zdrojov a analýza informácií predstavených inými žiakmi), učenie sa na stanovištiach a pod.

Skupinové vyučovanie - Je organizačná forma, v ktorej malé skupiny žiakov (3 – 5 členné) spolupracujú pri riešení spoločnej úlohy. Skupinu, ktorá je sociálnym útvarom, si môžu vytvoriť sami žiaci, alebo ju zostaví učiteľ. Práca v skupine prispieva k rozvíjaniu vlastností, ako je ochota na spoluprácu, zodpovednosť, kritickosť, tolerancia k názorom druhého, vlastná iniciatíva. Rozvíja a upevňuje sa schopnosť spolupracovať, navzájom si pomáhať, viesť diskusie, vymieňať si názory, organizovať spoločnú prácu. Vytváraním vzájomných väzieb sa postupne zo skupiny stáva tím.

Projektové vyučovanie - Je náročnejšia organizačná forma vyučovania, predpokladá iné použitie získaných vedomostí. Jeho podstatou je riešenie istej komplexnej úlohy. Projekt vychádza z praxe alebo je s ňou úzko spätý. Predložená úloha by mala byť pre žiakov zaujímavá, aby ju riešili so záujmom a tak sa pre nich práca na projekte stala zmysluplnou. Projektové vyučovanie je výchovno-vzdelávací projekt, ktorý pred žiakov stavia jednu alebo viac konkrétnych reálnych úloh. Na ich splnenie potrebujú vyhľadať veľa nových informácií, poznatkov, spracovať ich, vedieť si svoju prácu organizovať, formulovať vlastný názor, navzájom spolupracovať, diskutovať. Projektové vyučovanie je navrhnuté na využitie komplexnejších dlhodobějších tém, ktorých porozumenie vyžaduje skúmanie (výskum, prieskum) zo strany žiakov.

Participatívne zážitkové metódy - Každé zážitkové učenie vychádza z príťažlivého námetu, ktorý je prispôbený potrebám účastníkov a očakávaným cieľom. Základom je dobre zvolená metodika, príprava a realizácia zážitkovej hry. K dôležitým podmienkam na dosiahnutie hlavného i čiastkových cieľov vo vyučovaní formou zážitkovej výučby patrí dodržiavanie optimálneho metodického postupu pri realizovaní jednotlivých aktivít. Zážitková metóda by nikdy nemala byť cieľom nášho snaženia, ale len prostriedkom na dosiahnutie cieľov. V praxi to znamená, že každá zážitková metóda má svoj úvod – môže to byť diskusia, výklad, prednáška a pod.

Rozhovor (heuristická metóda) spočíva v tom, že žiaci si osvojujú nové vedomosti na základe už predtým osvojených poznatkov z učiva občianskej výchovy a iných predmetov, prípadne skúseností zo životnej a spoločenskej praxe pod učiteľovým vedením s využitím vlastných logicko-myšlienkových operácií (analógie, indukcie, dedukcie, analýzy, komparácie, generalizácie, abstrakcie). Úloha učiteľa spočíva v kladení premyslených otázok.

Metóda besedy (diskusia) je vlastne kombinovaním metódy riadeného rozhovoru s metódou samostatnej práce. Možno ju preto použiť na prerokovanie výsledkov samostatnej práce alebo pri analýze zaujímavého článku, divadelného predstavenia, návštevy výstavy, exkurzie a pod.

Situačná metóda- spočíva v tom, že žiaci obdržia opis určitej situácie, skutočnej alebo vymyslenej, ktorý obsahuje niekoľko úloh, ktoré majú motivovať žiakov k riešeniu problémov. Opis situácie môže byť ústny, písomný alebo v podobe nahrávky, nemôže však obsahovať žiadny komentár autora. Po oboznámení sa s opisom nasleduje čas na spresňujúce otázky. Potom nasleduje spoločné hľadanie východiska zo situácie, t.j. riešenie problému, s použitím predtým osvojených vedomostí. Vedomosti sa aplikujú v reálnej životnej a spoločenskej situácii. Na záver nasleduje analýza a porovnanie navrhovaných riešení, výber najlepšieho a kontrola a realizácia prijatých rozhodnutí.

Brainstorming (burza nápadov) je skupinové zasadnutie, ktorého cieľom je zhromaždiť všetky tvorivé nápady, ktoré je možné využiť pri riešení určitého problému. Má niekoľko etáp:

- príprava - zoznámenie účastníkov s cieľom - riešeným problémom,
- diskusia k riešenému problému,
- vlastný brainstorming, t.j. vytváranie návrhov riešenia (hypotéz),

- vyhodnocovanie návrhov - výber a využitie riešení.

Pri tejto metóde platia pre žiakov tieto pravidlá:

zákaz kritiky, uvoľnenie fantázie, čo najväčší počet nápadov, riešení, vzájomná inšpirácia, rovnosť žiakov. Platí iba podriadenosť učiteľovi.

Samostatná práca je účinnou metódou aktivizácie žiakov na vyučovacej hodine i pri príprave na vyučovanie. Pri príprave na vyučovanie vyučujúci uloží úlohy jednotlivcovi alebo skupine, ktoré majú plniť v čase mimo vyučovania (zobieranie materiálov a údajov regionálneho charakteru, ktoré súvisia s témou učiva, informácie o minulosti alebo o plánoch rozvoja obce, mesta a pod.)

Štandardy pre ročníky

<https://www.minedu.sk/data/att/22664.pdf>

Hodnotenie predmetu

Pri klasifikácii výsledkov v predmete občianska náuka sa hodnotí v súlade s učebnými osnovami a vzdelávacími štandardami:

- a) celistvosť, presnosť a trvácnosť osvojenia požadovaných poznatkov, faktov, pojmov, zákonitostí a vzťahov, kvalita a rozsah získaných zručností vykonávať požadované rozumové a motorické činnosti,
- b) schopnosť uplatňovať osvojené poznatky a zručnosti pri výklade spoločenských javov a zákonitostí, ako aj pri riešení praktických úloh
v každodennom živote,
- c) schopnosť využívať skúsenosti a poznatky získané pri praktických činnostiach,
- d) aktivita v prístupe k činnostiam, záujem o ne a vzťah k nim,
- e) výstižnosť a jazyková správnosť ústneho a písomného prejavu,
- f) schopnosť zaujať postoj a vyjadriť vlastné stanovisko, kooperatívne riešiť problémy,
- g) kvalita výsledkov činností a schopnosť samostatnej práce, schopnosť učiť sa učiť a schopnosť spolupráce.

Žiak je hodnotený v predmete občianska náuka podľa Metodického pokynu č. 22/2011 pre hodnotenie žiakov základnej školy.

Prospech žiaka sa v predmete OBN klasifikuje piatimi stupňami: výborný – 1, chválibebný – 2, dobrý – 3, dostatočný – 4, nedostatočný – 5.

Podkladom pre hodnotenie a súhrnnú klasifikáciu žiakov sú:

1) **Známky za aktivitu na hodine.**

2) **Známky za informácie o aktuálnom dianí u nás či vo svete** – zisťuje sa všeobecný rozhľad o aktuálnom dianí u nás, ale aj vo svete. Na hodnotení sa podieľajú aj spolužiaci a sám odpovedajúci, žiak sa dozvie výsledok ihneď.

3) **Známky z písomných prác/testov** – trvanie v rozsahu 25-30 minút, sú pevne stanovené v tematických výchovno-vzdelávacích plánoch. Zisťuje sa osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu. Učiteľ môže podľa uváženia a podľa preberaného učiva pripraviť aj krátke práce (slúžia na overenie vedomostí z posledných 3 učív). Výsledky hodnotenia písomných prác/testov učiteľ oznámi žiakovi a predloží k nahliadnutiu najneskôr do 10 dní.

4) **Známky z projektových prác** – učiteľ môže žiakom zadať vypracovanie náročnejšej práce, na ktorú budú mať žiaci čas 2-3 týždne. Môže ísť aj o skupinovú prácu. Hodnotí sa vystihnutie témy (žiak naplnil/nenaplnil tému projektu), samostatnosť, práca s médiami, mediálna gramotnosť, kritické myslenie, osobnostný i sociálny rozvoj žiaka a prezenčné zručnosti. O jej zameraní rozhoduje učiteľ. Na hodnotení sa podieľajú aj spolužiaci a sám odpovedajúci.

5) V kompetencii každého učiteľa je tiež **ústne skúšanie** – učiteľ môže podľa uváženia preskúšať žiaka z posledných 3 učív, na hodnotení sa podieľajú aj spolužiaci a sám odpovedajúci, žiak sa známku dozvie hneď.

Žiak je z predmetu skúšaný ústne alebo písomne najmenej **dvakrát** v polročnom hodnotiacom období.

Stupnica hodnotenia písomných prác a testov:

100% - 90% = 1

89,9% - 75% = 2

74,9% - 50% = 3

49,9% - 25% = 4

24,9% a menej = 5

Celkové hodnotenie predmetu:

Stupeň 1 (výborný)

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Samostatne a tvorivo uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné až originálne.

Stupeň 2 (chválitebný)

Žiak ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich pohotovo využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré tvorivo aplikuje pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach. Uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí samostatne a kreatívne alebo s menšími podnetmi učiteľa. Jeho ústny aj písomný prejav má občas nedostatky v správnosti, presnosti a výstižnosti. Grafický prejav je prevažne estetický. Výsledky jeho činností sú kvalitné, bez väčších nedostatkov.

Stupeň 3 (dobrý)

Žiak má v celistvosti a úplnosti osvojené poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a pri ich využívaní má nepodstatné medzery. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré využíva pri intelektuálnych, motorických, praktických a iných činnostiach s menšími nedostatkami. Na podnet učiteľa uplatňuje osvojené vedomosti a kľúčové kompetencie pri riešení jednotlivých úloh, hodnotení javov a zákonitostí. Podstatnejšie nepresnosti dokáže s učiteľovou pomocou opraviť. V ústnom a písomnom prejave má častejšie nedostatky v správnosti, presnosti, výstižnosti. Grafický prejav je menej estetický. Výsledky jeho činností sú menej kvalitné.

Stupeň 4 (dostatočný)

Žiak má závažné medzery v celistvosti a úplnosti osvojenia poznatkov a zákonitostí podľa učebných osnov ako aj v ich využívaní. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú podstatné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov a hodnotení javov. Jeho ústny aj písomný prejav má často v správnosti, presnosti a výstižnosti vážne nedostatky. V kvalite výsledkov jeho činností sa prejavujú omyly, grafický prejav je málo estetický. Vážne nedostatky dokáže žiak s pomocou učiteľa opraviť.

Stupeň 5 (nedostatočný)

Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, má v nich závažné medzery, preto ich nedokáže využívať. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú značné chyby. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa. Jeho ústny a písomný prejav je nesprávny, nepresný. Kvalita výsledkov jeho činností

a grafický prejav sú na nízkej úrovni. Vážne nedostatky nedokáže opraviť ani s pomocou učiteľa.

Medzipredmetové vzťahy a prierezové témy

- **Multikultúrna výchova**- Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je preto výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr
- **Mediálna výchova** - Cieľom mediálnej výchovy je osvojiť si stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi, tzv. mediálnu kompetenciu, čo znamená zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty
- **Osobnostný a sociálny rozvoj** - Cieľom je rozvíjať u žiakov sebareflexiu (rozmyšľať o sebe), sebazpoznávanie, sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebazvdelávanie, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných, podporovať svojím obsahom prevenciu sociálno-patologických javov (šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok), pomáhať žiakom získavať a udržať si osobnostnú integritu, pestovať kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjať sociálne zručnosti potrebné pre život a spoluprácu.
- **Environmentálna výchova** - Cieľom je, aby sa žiaci naučili vnímať vzájomný vzťah prírody a človeka, vedeli správne vyhodnocovať situáciu a rozhodovať sa.
- **Ochrana života a zdravia** - Cieľom je formovať vzťah žiakov k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí, vedieť sa starať o seba, vedieť sa ochrániť, resp. pomôcť a poskytnúť pomoc iným v prípade ohrozenia zdravia a života, pri riešení mimoriadnych udalostí.
- **Výchova k manželstvu a rodičovstvu** – Cieľom je naučiť žiakov chápať rodinu ako najdôležitejšiu bunku spoločnosti, byť zodpovední vo vzťahoch, poznať fyzické a psychické zmeny v dospievaní.

Medzipredmetové vzťahy – hlavne ETV, DEJ, GEO, SJL .